

Crec que la primera vegada, després de la guerra, que es van publicar alguns poemes de S.P., fou l'any 1957 en l'"Antologia de la Poesia Catalana" de Joan Triadú ^{de les meves edicions i}. Això podia fer ~~pensar~~ ^{en} l'òbit, de part de la nostra crítica, durant tots aquells anys, d'un dels poetes més rellephants de les lletres catalanes, més si bé això pot ésser cert, fins a un cert punt, hem de remarcar ^{unes} altres causes. Per un costat la ingradesa de la crítica i l'assaig, durant aquell període (1939-1957), ^{de} i d'altra banda, una marcada resistència de part dels censors franquistes a permetre la publicació de l'obra de J.S.-P. Sembla, fins i tot, que un cop aparegut el llibre ~~de la Selecta~~ ^{intant}, se fou prohibida la venda per orde governativa i sols després de diverses gestions hom ni autoritzà la venda, previa l'extracció de les planes dedicades a S.P.

Darrerament, Castellet i Mols s'han ocupat abundantment del nostre admirat poeta ^{(Castellet i Mols) "Poesia catalana del segle XX";} Josep Pla li dedicà un "Homage" i les edicions "Ariel" li han donat a conèixer la seva obra poètica ^{completa} en un llibre bellament il·lustrat per J. Guinovart, i amb un esbós biogràfic de Tònis Garcia i un estudi ~~de~~ ^{de} insuperable de Joan Sureda. ⁽³⁾ Malgrat tot, ~~la~~ obra en prosa ^{de J.S.-P.} segueix ~~estant~~ ^{desconeguda}. ^{Vol dir doncs,}

 que per molt anticipat que sigui qualsevol puntent ~~de~~ ^{de} estudi de l'obra de S.P. se n' ressentirà per la seva mancança. ^{escrits en català} Dintre el pseudònim de Jorkiano va signar una sèrie d'articles ^{escrits en català} publicats a "Los Miserables", revista "d'agressió i escàndol" (com diu Tònis Garcia) dirigida per Tomàs Pintado, i a "Justícia Social" de Ramon, òrgan del Partit Socialista de Catalunya. Vers l'any 1918, quan ja escrivia en català, publicà aquests articles en un llibre de tiratge reduït, que portà el títol "Humus de fabrica", ^{publicat amb el pseudònim de Jorkiano}. El 1917 va començar a publicar "Un enemic del poble", que sub-títol "quella de subversió espiritual". hi anà el seu apareixer alguns treballs d'ell a "La Publicidad" bilingüe, que signa "La ploma d'Arístarc" i a finals del 22, a petició de Tònis Garcia, col·laborà a "La Publicitat" amb uns pocs articles, que va signar amb el seu nom o amb el pseudònim "Arístarc". També va apareixer algun article seu a "La Revista" i ^a quan Tònis Garcia i altres companys ^{se'n} van aplegar per publicar "Quatre dimencions" de la Barceloneta (el del barri, com diu ^{ell}) ^{se'n} publicaren ^{per} quatre ^{numeros} ⁽¹⁾
 1. "Mar Vella", Selecta no hi va mancar. Joaquim Hortà va patrocinar

l'edició de "Els pens de la meua escala", recull de proeses. Va editar un número únic d'"Arc-Voltaire" i dos de "Poeta" (1921) ~~al costat també el manifest "els poetas"~~ ~~contra els poetas, amb "minimales" (1920)~~

Vol dir, doncs, que per molt ambiciós que sigui qualsevol intent d'estudi de l'obra de S.-P. se'n ressentirà si ~~no~~ no pot tenir accés a tota aquesta obra. ~~Després esperem que algú s'emprenghi la tasca de publicar-la,~~ ~~per~~ ~~amb~~ ~~les~~ ~~seves~~ ~~certes~~, principalment si tenim esment de l'interès que ~~pro~~ demosten per les noves promocions ^{d'escriptors} ~~de poetas~~ per ~~llista~~ aquesta figura de la nostra literatura, que s'alça com un far en un illot, enmig d'un estol de poetas apereguts a les primeres ^{décades} del segle, ~~després ha~~ ~~ha~~ ~~qualificat~~ ~~com~~ ~~la~~ ~~generació~~ ~~del~~ ~~Non~~ ~~Cent~~.

En despertar el segle XIX, els catalans es posen a "construir" la Catalunya ideal. Segurament en aquest període (1906-1917) poden veure com es realitza d'una manera gairebé total el somni dels homes de la Renaixença. Es tracta d'omplir, de la forma més ràpida possible, el buit enorme creat per la manca de continuïtat dels nostres corrents culturals des de l'Edat Mitja (segle XV) fins a la Renaixença. I els models que serviran de petroli per a realitzar aquesta tasca, seran - com ens diuen Castellet i Moles ⁵ - els de la burgesia de l'Europa Occidental. "El nostre passat, en efecte - deia Carles Riba - no s'ha via clos en un crepuscle, sinó en una aurora: el Renacimiento quathecentista. Cal pensar-hi, en les nostres possibilitats d'aleshores; la política internacional catalana bé prometia en la guia dels pobles nous un paper més eficaç que el que acompliren els nostres suplentadors. I un "Tourist le Blanc" i un Roi de Corella bé anunciaven almenys un Duisto". I afegia: "Una fi del quatre-cents que es continuï, no en les seves anècdotes, sinó en el seu sentit pregon; no amb uns sols humanitats grecs-llatins, sinó també amb uns novíssimes humanitats, que abraressin les irrenunciables adquisicions del quatre-cents al nou-cents".

En primer lloc, doncs, calgué crear una llengua literària moderna: "l'ideal que perseguim - digué Pompeu Fabra - no és la resurrecció d'una llengua medieval, sinó formar la llengua moderna que fóra sortida de la nostra llengua antiga sense els llargs segles de decadència literària i la supeditació a una llengua estrangera".

En aquest intent de ^{formació de la llengua moderna} ~~renovació~~ - i ~~felicitat~~ aconseguiment - hi prengueren part d'una manera notable els poetes ~~del~~ i escriptors que hom ha qualificat ^{integrants de la} com a generació del Nou-cents: Jaume Bojell i Mates (1878-1933); Josep Carner (1884); Josep M. López-Picó (1886-1959); Pudentí Bertrana (1867-1942) Joan Piny i Ferrater (1883-1956), etc.

Després s'hagueren d'editar els textos clàssics, per traduccions dels grecs i llatins i dels principals autors moderns. Es transformaren els mètodes d'ensenyament, encaminats a la creació d'una vida acadèmica autènticament catalana. La Montessori fou invitada a dictar cursos, es crearen escoles, una universitat industrial, una Escola de bibliotecàries, biblioteques populars, museus, etc. i tot això procedí va culminar en la creació de la Biblioteca de Catalunya i de l'Institut d'Estudis Catalans i els Estudis Universitaris Catalans, autèntica Universitat catalana lliure.

Desaparegut Verdaguier i Maragall, i amb ells el modernisme, ^{movent} la generació s'en-
parà al seu lloc. Aquests poetes ja s'identificaren amb el moviment cultural que hom anomenava ~~el qual fou possible mercès a la forma voluntat~~ La llengua fou enriquida i flexibilitzada per ells i foren els creadors d'un corrent nou de poesia: la poesia desrealitzada que responia a la preceptiva postsimbolista, molt d'acord amb les necessitats socioculturals de l'època i al concepte de la poesia com a experiència de cultura. La crítica actual ha reivindicat la figura d'Euse-
me ^{llers}, al qual atribueix ~~la~~ la creació dels conceptes tècnics, que haurien de con-
formar el "vademecum" ~~estètic~~ estètic dels poetes reformadors. D'altra banda, "La Nacionalitat Catalana", d'Enric Prat de la Riba, constituiria l'ideari d'acció nacionalista

Quant a la poesia, aquest procés de desrealtització - segons Castellet i Molas - amb el parèntesi dels anys 1917-24, culminà en l'aventura de la poesia pura a-
completa més ~~avant~~ endavant "Dins d'aquell parèntesi, dels anys 1917-24, cal situar la poesia de J. S.-P.

L'obra de Salvat fa impicció en la nostra literatura en una època agitada i convulsiònada. La neutralitat de l'Estat espanyol, durant la Guerra europea, comporta una era de prosperitat, que a Catalunya es tradueix en una radicalització de la posició anti-obrerista de la burgesia. ~~Després de la vertiginosa Petroquel~~
i hom pencha el focant. Sorgeixen els Sindicats Lliures. Tots aquests fets desembocaran en una sèrie de pagues, manifestacions populars, assassinats, etc.

① A més, la guerra va determinar un encareiment del cost de la vida i les ⁽¹⁴⁾ ~~les~~ ⁽¹⁵⁾ ~~les~~ ⁽¹⁶⁾ ~~les~~ ⁽¹⁷⁾ ~~les~~ ⁽¹⁸⁾ ~~les~~ ⁽¹⁹⁾ ~~les~~ ⁽²⁰⁾ ~~les~~ ⁽²¹⁾ ~~les~~ ⁽²²⁾ ~~les~~ ⁽²³⁾ ~~les~~ ⁽²⁴⁾ ~~les~~ ⁽²⁵⁾ ~~les~~ ⁽²⁶⁾ ~~les~~ ⁽²⁷⁾ ~~les~~ ⁽²⁸⁾ ~~les~~ ⁽²⁹⁾ ~~les~~ ⁽³⁰⁾ ~~les~~ ⁽³¹⁾ ~~les~~ ⁽³²⁾ ~~les~~ ⁽³³⁾ ~~les~~ ⁽³⁴⁾ ~~les~~ ⁽³⁵⁾ ~~les~~ ⁽³⁶⁾ ~~les~~ ⁽³⁷⁾ ~~les~~ ⁽³⁸⁾ ~~les~~ ⁽³⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁴¹⁾ ~~les~~ ⁽⁴²⁾ ~~les~~ ⁽⁴³⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁵¹⁾ ~~les~~ ⁽⁵²⁾ ~~les~~ ⁽⁵³⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁶¹⁾ ~~les~~ ⁽⁶²⁾ ~~les~~ ⁽⁶³⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁷¹⁾ ~~les~~ ⁽⁷²⁾ ~~les~~ ⁽⁷³⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁸¹⁾ ~~les~~ ⁽⁸²⁾ ~~les~~ ⁽⁸³⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁹¹⁾ ~~les~~ ⁽⁹²⁾ ~~les~~ ⁽⁹³⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁹⁾ ~~les~~ ⁽¹⁰⁰⁾ ~~les~~

① A més, la guerra va determinar un encareiment del cost de la vida i les ⁽¹⁴⁾ ~~les~~ ⁽¹⁵⁾ ~~les~~ ⁽¹⁶⁾ ~~les~~ ⁽¹⁷⁾ ~~les~~ ⁽¹⁸⁾ ~~les~~ ⁽¹⁹⁾ ~~les~~ ⁽²⁰⁾ ~~les~~ ⁽²¹⁾ ~~les~~ ⁽²²⁾ ~~les~~ ⁽²³⁾ ~~les~~ ⁽²⁴⁾ ~~les~~ ⁽²⁵⁾ ~~les~~ ⁽²⁶⁾ ~~les~~ ⁽²⁷⁾ ~~les~~ ⁽²⁸⁾ ~~les~~ ⁽²⁹⁾ ~~les~~ ⁽³⁰⁾ ~~les~~ ⁽³¹⁾ ~~les~~ ⁽³²⁾ ~~les~~ ⁽³³⁾ ~~les~~ ⁽³⁴⁾ ~~les~~ ⁽³⁵⁾ ~~les~~ ⁽³⁶⁾ ~~les~~ ⁽³⁷⁾ ~~les~~ ⁽³⁸⁾ ~~les~~ ⁽³⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁴¹⁾ ~~les~~ ⁽⁴²⁾ ~~les~~ ⁽⁴³⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁴⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁵¹⁾ ~~les~~ ⁽⁵²⁾ ~~les~~ ⁽⁵³⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁵⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁶¹⁾ ~~les~~ ⁽⁶²⁾ ~~les~~ ⁽⁶³⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁶⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁷¹⁾ ~~les~~ ⁽⁷²⁾ ~~les~~ ⁽⁷³⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁷⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁸¹⁾ ~~les~~ ⁽⁸²⁾ ~~les~~ ⁽⁸³⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁸⁹⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁰⁾ ~~les~~ ⁽⁹¹⁾ ~~les~~ ⁽⁹²⁾ ~~les~~ ⁽⁹³⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁴⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁵⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁶⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁷⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁸⁾ ~~les~~ ⁽⁹⁹⁾ ~~les~~ ⁽¹⁰⁰⁾ ~~les~~

Dins el catalanisme es produeixen també canvis importants: el nou Partit de la Ribera (~~1917~~ 1917) i la Lliga Regionalista, que podem dir representava tot el moviment catalanista des de principis de segle, accentua el seu conservadorisme i acaba col·laborant amb la Federació Patronal. Com a conseqüència ha d'acabar-se amb la classe obrera. Mes ja aleshores, la petita burgesia s'ha ficat dins el moviment catalanista, de tal manera que, en poc temps, amb manifestacions i aldarulls ^{de} carrer, aconseguix d'influir en diversos sectors de l'opinió pública. S'inicia un moviment pro Autonomia i es funden els partits que, durant la Dictadura i la República, controlaran la política a Catalunya: Estat Català, Acció Catalana i Unió Socialista.

Salvat-Papasseit seria la figura literària més representativa d'aquells períodes, malgrat que la seva fon una aventura, podríem dir, individual. I encara que això sembli una paradoxa, no ho és. Perquè, de fet, la seva poesia fou l'única que va respondre d'una manera total a la realitat histò-

rica d'aquell moment. Així troba una explicació plausible si tenim en ^{Arb 1033} (5) (5) ment de l'estament social del poeta i de la seva formació ideològica.

Joan S.-P. va néixer a Barcelona, el dia 16 de maig de 1894, al si d'una família molt humil. De molt petit va haver de conèixer la duresa de les privacions, admet d'aquelles coses tan necessàries als infants, a part de l'alimentació: les foguines. D'aquí la tendresa nostàlgica del poema "Parlons llargs", on expressa tot l'amor que, ja de més gran, encara experimenta pel cavallet de certeri i el canot de fira que alegraren aquells dies amargs. El seu pare va morir essent ell jove. Tomàs Gerús cita una gasetilla apareguda a "La Publicitat" del 17 de febrer de 1901, tramunta pel marítim Salvat en ~~una d'elles~~ un "Cuadern de Seràna", que ell s'ova com una reliquia. Diu: "A bordo del "Montevideo" - Accidente desgraciado - En un despacho de Cádiz se dice lo siguiente: Procedente del puerto de Barcelona a llegada del "Montevideo". El fogonero, Juan Salvat, que había embarcado en Barcelona, sufrió un accidente haciendo guardia, cayendo sobre las planchas del horno. El infeliz pareció abrasado. O sigui que Salvat tenia, abhonor, set anys. Entra al "Asilo Naval" on hi romangué fins als tretze anys, segons Enri Eroles, no obstant ~~segons~~ Tomàs Gerús ens diu que la pèdua de S.-P. parla també de reclusió ~~religiosa~~ en una institució religiosa, potser els Salesians "Vol dir, doncs, que degué sortir ~~de~~ de l'Asilo", abans dels tretze anys. Ell mateix en unes "Notes biogràfiques" diu: "Als dotze anys jo era ja com no pot repetir-se: el meu debut a l'Església". O sigui que, possiblement, la reclusió en la institució religiosa es produí entre els dotze i tretze anys, i en aquesta edat comença de buscar ofici. Primer entra a treballar d'aprenent en una astrogueria, després, també d'aprenent, en un taller d'esculpura religiosa del caner de Casanova. Les dades i les dètes de tot aquest període de l'adolescència de S.-P. són confuses i les persones que el coneixerem més íntimament es contradixen (Segons Eroles, aquí el taller es trobava al caner de Casanova, on canvi la pèdua al situat al de Muntaner i T. Gerús al d'Arbúria)

"L'ofici era interessant - ~~segons~~ item Eroles - però a l'amic Salvat no el seduí a ^{veure} veure. Ell creia que haviat podria executar algunes falles però en veure que passava el temps i ell només havia de tenir cura de l'aignacuit, enganxar fusta i fer alguns adob, sense importància, aviat va perdre les ganes de continuar i la

seva vocació de tallista es va esfumar com per encantament. Llavors, instantàniament, agafant els papers que sempre portava a la butxaca per a dibuixar, comença a escriure coses incoherents, desllogades, amb un estil sec, malforjat i embellit, que fou sempre la fènica característica de la seva prosa.

Malgrat tot, la seva mare anava a rentar roba i a fer feines per les cases. La creença de la realitat d'aquesta situació, se li feia més evident al pas dels anys, ~~mai~~ segurament en aquella època fou l'incentiu que l'obligà a aprendre a llegir i escriure, a una edat que altres nois ja entren a la Universitat. Aquest llentador social, que cercaria les barricades de la literatura per a reclamar una vida més justa per a la seva classe, els setze anys era analfabet. Joan Martí ~~era un dels seus amics més íntims de S.P.~~ ~~Ell fou qui li va ensenyar a llegir i escriure i que li va donar els primers llibres.~~ m'ha dit que fou un autòdacta i que quan què a llegir i escriure, tot sol, de la mateixa manera que més tard aprendria el francès. De dots, maneres, hem de creure, tal com ho remarca T. Gervís, que poc o molt li degué fer d'escola l'"Escola Naval".

Quant a les primeres lectures, pegem que ens diu T. Gervís: "Emili i Erols va començar S.P. a finals del 1911 a casa d'uns amics a la Barceloneta, i el va seguir tractant fins a la seva mort. L'Escola, devia, i se'n encara avui, una paraca de llibres vells al Mercat de Santa Madrona. Sabent ve freqüentant aviat l'establiment. Allà va fer amistat amb l'Alavedra, Pisan, Ricart i altres. Per pocs diners comprava els volums de l'Editorial Sempere de València i els de la Biblioteca Sociològica de Forçaya i aquest material li procurava una lectura cultural d'home avançat. La seva ideologia i adreça al seu vocabulari - castellà - li venien, fets fets, i ben barrejats (Nietzsche, Ibsen, Gorki, Max Nordau) d'aquestes fonts".

A vint anys, S.P. era un noi sense ofici ni benefici - seguíx dient Gervís - llegia i escrivia, incansablement. I no menjava gaire? Les primeres annos literàries, ~~una mica serioses, les va fer~~ ^{al periòdic "El Peripatètic"} ~~les~~ miserables ~~lectures~~ ~~de~~ ~~1914~~ a la redacció del qual hi entrà a finals del 1914 junt amb l'Emili Erols. Mentrestant col·labora a "Justícia Social" de Reus.

En aquesta època, per tal de guanyar un sou per a mantenir la seva mare i el seu germà petit, guarda justa al moll. Quan altres joves s'arranaven dins d'un llit ben abrigat, dot sentint petar la pluja als vidres de la finestra, S.P. s'acoplava sota uns pantalons al moll, alimentant un nimro foc d'estelles, mentre l'aigua es versava a bandes sobre els botz.

Poc temps hauria de durar en aquesta feina tan poc adient ~~per~~ a la seva salut i ~~seu~~ ^{per la durada} aficions. Eroles diu que va ~~durar~~ ^{durar} men o sis mesos.

Les primeres armes literàries, una mica serioses, les va fer el periòdic liberalista "Los miserables", a la redacció del qual hi entra a finals del 1914 junt amb l'Emili Eroles. Mentrestant col·labora a "Justícia Social" de Reus. Aquests articles apareixeran més tard aplegats a el llibre "Homes de Fàbrica".

L'any 1917 (ell en tona 23), inicia la publicació d' "Un enemic del poble" en el qual col·laboren Junoy, de Suera i Foix.

Tonià Garcia diu que, segons li va explicar el mateix Eroles, fou aquest qui va expièncer Salvat a escriure en català, però Garcia puntualitza en una nota, que en quell "Acadèmia escolar", citat abans, "al costat d'uns textos sobre l'organització de la magisteria, traduïts de la "Semaine Religieuse" de Cambrai, i de fragments patriòtics en castellà, hi figuren (primer i precís, indici del poeta que havia de venir) dues poesies de Verdagner ("L'emigrant" i "Lo croi de la mare") (per la còpia Joan Salvat) i, a més uns versos molt primaris, "L'anellet", que semblen de collita pròpia".

Signi com sigui, l'Eroles diu que l'any 1916 va tenir el goig, comant de la Barceloneta a Sta. Madrona, de sentir-li llegir els primers versos en la nostra llengua.

A través d'Eugeni d'Or, a qui va conèixer a la Biblioteca de Catalunya i a qui va ~~ensenyar~~ ^{ensenyar} les seves primeres provatures poètiques, a ^{justícia} ~~justícia~~ de l'Eroles, va conèixer el propietari del Fairang Catalans, Santiago Segura, ^{el qual} ~~per~~ li donà feina "Quan el senyor Segura del "Fairang" - diu T. Garcia - i el Sr. Ermatz, de la "Biblioteca" crearen "Les Galeries catalanes" nom pogué finalment donar a Salvat una ocupació exciènt: la direcció de la secció de llibreria. S.P., espamonet pels llibres, degué sentir-se al Paradís".

Salvat en unes "Notes biogràfiques" escriu: "Soé, com a home de lletres, d'imaginació, més aviat elemental. Tot ho veu vist i viscut. Però en sé una aristocràcia d'esperit, que es pot alçar dels límits de la plenitud que no m'ei xopluga".

Si acceptem la seva afirmació de "Tot ho veu vist i viscut", respecte d'allò que avui ha transmès en els seus poemes, hem de creure que va edificar la seva vida amb una passió i una pureza úniques. Després d'un llarg festí, que durà uns sis anys, es va casar amb Carme Elentèrio, "una bella bruna - diu T.G. - de negre i sedós cabell ondulat", a l'església de St. Miquel del Port. El fruit d'aquest amor foren dues criatures, dues nenes, Salomé, nascuda l'any 1919, i Nuri, el 1922. Un parell d'anys més tard, la mort hauria de prendre-li

Bib. 1933 8

la folla petita, consumida també per aquell foc interior que el destruïa⁽⁸⁾
a ell i que segurament es va encendre, junt amb aquell foc d'estelles
al moll sota la pluja, tot quedant justes: la tuberculosi. Moltos anys
després de morir ell, ~~també (1914)~~ també l'altra filla, la bonica Salomé,
moriria a causa de la mateixa malaltia al Sàbton de Terrassa (1945)

De fet, aquella joia de viure, d'assaborir-ho tot, aquella plàcida acceptació
de l'adre natural del ~~tot~~ món, que el mena a ~~travessar~~ la mort ~~tan~~
~~bona~~ com la vida en "Tot l'enyor de demà" havia de prendre accents trà-
gics el dia 7 d'agost de 1924. Josep Albiols en una carta a Carles Riba
li explicava:

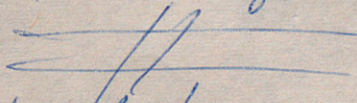
"Ja deuen saber"

(9)

Segons Joan Merli aquest ~~sobre sobre~~ sobre adreçat a ell originalment era dirigit
d'un sobre adreçat a ell i foren els poemes que composaren el llibre postum
"Ossa Menor".

S-P va tenir molts i bons amics. Segurament la seva simplicitat i bondat
foren les qualitats que més degueren influir en la captació d'aquelles voluntats.
Joan Merli m'ha fet una gràfica descripció del rostre i el caràcter del poeta:
^{amb un emoció}
"Tenia cabells negres i ondulats i portava llargues patilles, que li donaven l'aspecte
de d'un gitano, i tenia uns ulls negres que et deladaven. A més era molt
simpàtic i sumament bo, extraordinàriament bo".

Quan va morir tenia trenta anys.

Si bé Salvat va utilitzar les formes avantguardistes, els crítics d'abans de la
guerra van posar de relleu certes reserves a inserir la seva poesia dins d'aquell
corrent. Però Castellet i Molas afirmen que "Joan S-P fou l'únic veritable
avantguardista", circumscrivint-lo, *in xero*, als primers anys d'escriptor
satel·lari: als "Poemes en Prosa, heretians" (1919) a alguns, pocs, poemes de
"L'irradiador del port i les germines" (1921) i als diversos manifestos. Posteriorment,
~~se li enuncia~~ als cal·ligrames del "Poema de la rosa dels llavis" i d'"Ossa Menor"
representaran novament un avantguardisme purament formal. Així vol dir que
Salvat va voler manifestar la seva revolta trencant els motlles que empre-

Ab 1033 (R) (9)

sonaven la poesia culturalista de l'època. De tal manera que apleixa una
revolta compartida, a l'eusems, una mema de desafiament a la burgesia
que apleixa poesia representava. Fou el colofó de l'època anàrquica i socia-
litzant dels seus escrits a "Los Miserables" i a "Justicia Social". De totes maneres,
la seva actitud no és peribitista ni dogmàtica i és molt possible que darrera
d'aquesta ^{manera de pensar} actitud s'amagués el ressentiment de no haver pogut cursar estudis
superiors, ressentiment que devia de llevant per al seu anarquisme. Tampoc no
fé un programa definit. Sap que cal lluitar; contra què i per què, però, no
ho especifica. A "Columna vertebral: sageta de foc" diu:

"Lluita x belles gestes i accions - Eterna espiral vers l'infinit"

En aquest mateix poema, veurem que ell es fa solidari amb l'home que va a la
presó, mes ell mana els altres que l'alliberin. El Poeta no pot aturar-se, els
pells i els que camen que els mateixos s'aixequin, i tampoc no pot deixar
que els sofismes li embolcallin les ales:

↳ Experiència,
moral,
sistemes de govern
sistemes filosòfics
religiosos:

SOFISMES

"Sofismes els sofismes per als qui només veuen amb els ulls del cervell"
I no vol aixecar cap bandera, perquè ~~li cal~~ ^{per a} governar i dirigir els pobles
cal agafar una tralla. En una antosemblança preparada al n.º 7 d'Un
evenic del poble? ~~La~~ es diria que comenta extensament allò que havia
condensat en aquest poema. Diu així:

"Jo mateix m'he posat en aquesta secció, on hi aniran sortint els millors
i els més nous dels joos d'ara. Jo no sóc, doncs, modest. Estic enamorat d'a-
quests ulls meus, petits, però profunds, perquè esguarden al lluny, i d'aquest
front tan alt, que ho és per tan que pensa. No camino pels altres, i no bellugo
els peus ni no és per avançar i trepitjar quelcom. M'indigno els insurgents
que no als conformistes i oprimits. Processat i portat al llum dels consells per
una causa noble, he estat condemnat per un jurat d'indoctes i un Tribunal
de pells. Jo ara vaig contra aquests i la dita Justícia. I no sóc un programa,
nió una realitat, una forma tangible primer que no una imatge. Ni vull
aguir res a aquells amb els qui he anat, perquè no he tingut mestre. Jo no
prometo res. Noves camins."

Arb. 1033 (10)

Ja no sé el que em proposo. El tenir un projecte no es fer feina. Val més ^{Arb. 1033 (10)} l'esser gosset. Ara sols preme essent de les coses dernes per damunt de les lluites que són materials. M'he adonat que jo sóc una part de Déu, i que així em pertany tota cosa que és feta. Cadascun que s'aguarda enlaire és una part de Déu. Tan sols hi ha una ambició que és plena de grandesa: la de voler anar a l'avant guarda sempre entre els intel·ligents i els gossos. Jo sóc, doncs, posseït per aquesta ambició.

Ja no puc albirar-me sols de cap bandera. Són al peu distintiu de les grans opressions. Adonc el Socialisme ni és una nova forma d'opressió, perquè és un estat men seguit de l'Estat. Seré ara el glorador de la divina Anàxia, de la Anàxia impossible en la vida dels homes, que no senten deng d'una Era millor.

Hi ha joves de pint anys que en volen dir setanta. Jo me a fine pint i tres que no passen de deu. I a tots els Quixotes, a aquells qui no fent res venen en cada espang una ambició, els diré que si el món devia una munió de joves com aquest que ara es descom, el món canviaria més de pesse. El que pensen de mi, però, no m'interessa gens. ⁽¹⁰⁾ Ell és una regeta de foc que ja ha estat desperada sap als ciems. No sap quin camí ha de seguir; seguirà el vol de l'ocell, potser: el que cal és anar sempre anant.

Em recordo a creure que la seva revolta respongués només a un amor per la lluita "per se" com hom remarcat Castellet i Molas, reforçant llur afirmació amb la cita d'un poema de "la gesta dels estels": ~~Creure en la~~

"Creure en la guerra perquè és bo el combat"

En el fons la seva revolta comporta l'esquingament de la forma ~~adquirida~~ emprada pels poetes leuzeros, mes aqueixa revolta és una afirmació del seu ideal social: ell és el costat de l'home i lluita per la seva superació.

Hom ha subratllat la pobresa ^{formal} ~~de la matèria~~ de la poesia de S. P., principalment en els primers llibres de poemes. Ell mateix s'ho retria: "Sóc, com a home de lletres, d'un gènere, més viat elemental. Tot ho he vist i viscut." És possible que volgués utilitzar les formes més superficials per tal d'apropar la poesia al poble. A més, per a ell, la realitat ja és prou poètica quan se sap punir amb uns ulls com els seus. Ell mateix és una realitat, una forma tangible primer que no una imatge". Joan Fuster ⁽¹¹⁾ ~~ha dit~~ ~~que~~ ~~no~~ ~~pot~~ ~~ser~~ ~~que~~ Sabat hi devia trobar una comoditat en les propostes literàries de l'avantguardisme, però principalment considera que

Salvat no es un poeta eloqüent, com Sagarra o Gussol, ni un poeta d'expressió natural com Manent o Garcís, ni concís per naturalesa, com Ribera o de vegades Foix. Dillo que ell ha de dir és breu, esclatant, instantani, sorgit amb una forfrescència intensa i veloç. La forma que més li ascau segueix dient Fuster — és la no-forma: el vers trencat i arbitrari que li proporcionava la tècnica avantguardista. Cree, de totes maneres, que no s'hauria d'oblidar tampoc que "el vers trencat i arbitrari" fóra aquell que més s'adivia amb qualsevol concepció anarquista de la poesia. Salvat, ho hem vist, no volia alistar-se sota cap bandera; suposem, doncs, que tampoc voldria acceptar cap preceptiva literària i si alguna n'havia d'escollir, quin a millor que l'avantguardista, que pràcticament no n'és de preceptiva? No obstant, això no vol dir que la seva poesia se'n ressentís. Triadú ha dit, referint-se als cal·ligrames: "com que era abans que tot un poeta, hi ha en aquests poemes versos maravellosos que la forma no aconsegueix de dissimular i són dels millors entre els d'aquest tipus que en qualsevol literatura s'hagin escrit".

Més endavant, però, rectificaria el rumb vers formes més complicades, com si finalment s'hagués adonat que havia equivocant el camí; escriu en el poema "Cèl·lula":

— destruïa la roba i ensenyava un corset
 de pímets d'alumini
 jo veia les civeres del seu pit
 les bullaven les dents fet d'argentoin
 però jo morregava el seu llavi de carni

Es diria que el mateix ha rotunyat la seva obra anterior a una crítica severa i ha descobert que allò que hi ha sota la roba és un bastiment de pímets d'alumini, però també hi ha els pits i les civeres del pit i el llavi de carni, és a dir: la vida i la realitat. Vol dir, doncs, que la realitat que ell canta necessita trobar una altra forma més consistent que els "pímets d'alumini"? ~~Respon~~

Cal assenyalar que la realitat que ell canta es troba situada en una ~~altre~~ dimensió molt diferent de la que podia cantar Jopeu Camer o Guerau de Liost. I el ~~contacte~~ ^{amb} "tracte ~~del~~ poetes" amb minúscula no el va fer abdicar mai de la seva classe. La seva veu serà sempre una realitat pobre, sencella, més a prop de la que insinuaran Verdaguier i Maragall, encara que la d'aquests poetes

for una realitat vista des de fora, com dir Triadu ⁽¹²⁾ ~~en canvi~~ i en canvi ⁽¹²⁾ (12)
la de Salent és vista des de dins, com ho podem veure en el poema "Nadal".

Demà posats a Paula oblidarem els pobres,
— i don pobres com som —
Jesus ja serà mat
Ens mirarem un moment a l'hora de les postres
i després de mirar-nos anencarem a plorar

Evidentment, en aquest poema se'ns donen llumines, aquells passants que deixen
escrites en les "Notes autobiogràfiques", que hem citat abans: "encara no he es-
crit mai sense punllar la ploma al cor, estabament"

En aquesta etapa, hauria d'expressar tots aquells records d'infant o aquest
les sensacions quotidianes, de l'home corrent i innominat, de l'home anò-
nim de la seva ciutat. Perquè el seu món és un món urbà, ~~urbà~~, i si so-
brat suburbial: el "men corer és estret - sense cap arc-voltaic", el port, les
gavines, "l'home que pensava", l'anònim, el tram, "l'estel hexagonal de
color en el Cinc", "els gallarets en el port de les velles", ... Expressarà l'a-
legria de viure que s'experimenta quan s'accepta el món tal com és, amb
proximitat del "jo" individual amb una veneració quasi pantheista,
com en el poema "Res no és més que" i en uns dels poemes més importants
de tota l'obra salvatiana: "Tot d'engor de demà". Del llit estant, malalt,
imagina tots els coses que l'esperen, quan es llevi, ~~tota~~ tota la realitat quoti-
diana d'un barri del suburbi de ^{la} Barcelona, ^{de les primeres dècades del seglej} si no es pot ~~llegir~~ aixecar, mai
més,

"pens aquí el que m'espera:
- Vosaltres restarem,
per veure el bo que és tot:
i la vida
i la mort.

i Com no ens hem d'estremir davant aquest cant resignat d'acceptació de l'exis-
tència amb l'absolut de la mort, clamat per un home que la duia a dintre?
Així val la pena assenyalar el que ha dit Josep Fuster tot establint una afini-
tat maragalliana de Salent - P. que "va més enllà d'una mera comunitat
vitalística". "Salent, com Maragall - dir Fuster - era un home malalt, que
compensa la seva deficiència amb un desig i una voluntat de vida, de vida
plena, i així serà el clamor opulent que omple els seus versos". En efecte,
aquest ~~desig~~ ^{desig} de viure, d'exhaurir-ho tot en aquesta terra, a través dels

Alb 1032 (13)

sentits, que en Marçell restava frenat davant la possibilitat d'una vida ultraterrena, en Salot pren una magnitud que sols podem comparar amb la d'un altre rebel mediterrani: Albert Camus. ^{S'ajuda} Ben en "mester d'amor":

Deixat besar
i si et quedava enyor
besa de nou, que la vida és comptada.

Encara hauríem d'arregalar una altra relació ~~amb~~ entre S-P i Albert Camus: l'absurd. També Fuster l'ha remarcat, pot dir: "Albert Camus davant una hipòtesi mitjanament paral·lela, reaccionava amb una filosofia de promeses tumultuoses. Joan S-P se'n surt amb un estirabot." Potser si S-P hagués viscut en l'època de Camus, la nostra època, no se n'hauria sortit amb un estirabot. Potser aleshores la seva poesia hauria tingut ressors més tràgics. És evident, però, que encara que les reaccions no siguin iguals, ~~ta~~ existeix una concomitància. Davant l'absurd sols resta el suïcidi o l'acceptació de l'existència. ~~ambdós~~ ~~van~~ optar per la danera solució: la vida i la solidarietat amb els altres homes.

(En - Garcia - Fuster) És curiós que en arribar ara davant el problema de la religiositat de S-P, ens trobem amb ~~el~~ ^{un} cas semblant, també, al d'A.C. Després de la seva mort, hem vist com ~~la~~ crítica de dretes ha fet mans i mànigues per a demostrar el cristianisme de Camus, ~~malgrat~~ ~~des~~ ~~les~~ T. Garcia aporta una bona quantitat de proves que ~~demostrarien~~ el posarien de relleu ~~al~~ ^{al} cristianisme de S-P i ~~admet~~ ens el presentaria com a creient. Cita un conte de Nadal (publicat a "La Publicitat" el 24 desembre 1922) on figuren les següents afirmacions: "I tot jo, bon cristià, cristià heterodox segons l'acusació..." També recorda allò que escrigué a les "Notes autobiogràfiques", que fa: "El vint anys, deloist, cristià i socialista..." I, encara, fa referència a unes cartes del poeta, en una de les quals ^(les Escaldes 30-57 22) ~~donava~~ ^{donava} les gràcies a un amic per haver-li recordat, ~~la~~ ^{segurament} amb una estampa de primera comunicació (din Garcia) i el millor i més fidel dia de la (seua) vida "quan jo vaig començar a fer-ho amb una fe que no s'india mai més" En l'altra carta, ^{Jambes} ~~presenta~~ ^{presenta} a les Escaldes el 14 de juliol del mateix any) S-P escriu: "... i ara no em puc sostreure de dir-vos que al meu llibre d'En M. em descorria un ric respecte d'all: i per que se sent tan lluny de les coses que el Rondon, que el deixen començar

" aquest paisatge que quan moro es moro "

Arb 1033
(14)

No, no; a 26 anys No, amic, que no és això; que cal creure en la vida,
infinita, i que ens valdria tornar, o encara millor dit, que no haurien de
deixar-nos. Si més no, és un renee: "aquest paisatge que quan mor
es mor", ... un renee que l'exalta, i li fa demanar, a Déu precisament:

" que envii, jurvent,
pont de desfortuna que el desfici a trobar "

No, no; a 26 anys (garcés aclareix que deu ésser una errada i que el poeta
en devia 28, deshores) hom ha passat misèria, hom ha estat assolat a l'Arlo
Naval, hom ha fet vint oficis; sense pare, amb la mare malalta; hom ha es-
tat explotat de mala manera; hom s'ha fet anarquia pels que aixorquen la
vida; però estima i estima que promés ploraria d'estimar. Cada matí an-
obrir el balcó o la finestra, dona gràcies a Déu perquè això li és permès encara
per altra vegada. Creien que jo l'estimo el vostre amic. Vos hi poden preguntar que
sigui més fidel al Pare Noste ... "

Joan Fuster, en canvi, que també ha estudiat aquest aspecte, arriba a
conclusions ben distintes. Enlloc del "franciscanisme", que hi venen Garcés, o
missin Pere Ribot, Fuster hi veu "Rousseauisme", "pensant en les seves probables
lectures d'adolescent" "Eudemem Salut pron agnòstic, demés, per penjar-li
de manera seriosa - segurex dient Fuster - l'etiqueta de panteista. Per a ell,
el món complet era encara la vida. "Res no és mésquí" precisament ja que
"la camo conta a cada br de cosa? Res. Ni la mort" Després, Fuster a-
nalitza els poemes "La mort del just" i "Prezarita" i, finalment, resumeix:
"Deixat Déu de banda, condemnant irònicament l'absurd, reduïda en l'amor i en
els costums a una naturalitat elemental, la vida té l'únic sentit d'esser vis-
vida"

Efectivament, he de compartir les conclusions de Joan Fuster, més que no pas
les de T. Garcés. És lògic, donades les circumstàncies, ~~però encara~~ que Sabot
utilitza les frases corrents ~~de~~ d'invocació a Déu, gairebé per costum i, fins
i tot, atesa la seva sensibilitat, hem d'acceptar que servís el record, del dia que
ne prendre la primera comunió, com "el millor i més fidel dia de la (seva) vida"
Però no hi ha dubte que la mort i el dolor el situaven davant la cruïlla
d'haver de prendre definicions, quant a l'existència de Déu i la possibilitat
d'una vida ultraterrena. Fixem-nos, que és precisament l'agulla del dolor
allò que el mena a pensar en Déu:

¿Quin plaer tenim, Senyor,
que feu que hom cregui a Vos
en el dolor només?

Diria, però, li fa pel·les l'absurd que resulta creure en un ésser ~~perfectible~~
omnipotent al qual hom li deu una existència ~~en~~ la qual dolor i plaer són
colocats en un mateix ~~plaer~~ nivell:

¿Quin plaer tenim, Senyor,
si no dic dolor i pler?

Vegem també les reflexions del just, qui "deixa la vida i no ni oblidat els
guanyats". Davant la mort inevitable, es diria que no hi ha revolta, ^{sinó sol} ~~per~~ ~~la~~
un desig:

"Senyor, vull viure, voldria quedar-me"

no obstant, quan aquesta situació ~~se~~ va esdevenir real, prement-lo a ell
com a protagonista, es va revoltar, com hom pogut veure en el testimoni d'en
Xavier Nogués: "Va morir revoltat". Perquè ell no podia acceptar cap altra
cosa més enllà d'aquesta vida:

"...-No barreu les danges,
vull dir la vida mentre en quedi alé.
Si no puc dir-la, demano tornar-hi
- que no puc creure un cap cel més seré?"

mes, abans de seguir revisant aquest aspecte de la poesia de Sabat, ens
fem d'atmar un moment en el seu tercer llibre: "Les Conspiracions", ⁽¹⁹⁸²⁾ el qual
reflecteix l'època de la seva integració a les llinetes nacionalistes, encetades com
fem vist, per la burgesia. En certa manera, també aï la seva men romanà vol-
faria, doncs ni en la forma ni en l'actitud, tampoc ara no s'inscrivirà en els
contorns de la poesia burgesa. Com han subratllat Costellat i Nolas, potser
amb qui demostrà més afinitat fou amb Ventura i Gassol, a el sentit que
el catalanisme per a ells és un fet polític, mentre que per a Foix, per
exemple, és un fet moral. En l'entorn dels poetes amb minúscula "je havia sen-
sorat la posició dels poetes burgesos, dient: "aquests poetes nostres (que)
s'han penjat l'espera pel borbó de passar, alliberaran un dia Catalunya
amb una reverència. La mort que acompanya les comoditats, els ha ablanit
la líria"

"Les Conspiracions" és un llibre compost
de vint poemes escrites en un sava-

fori del Guadarrama, al de la Fuenfría, i en algun d'ells hi traspilla un fort sentiment d'odi al poble que el subjuga. Per ~~primera vegada~~, el seu ~~desig de lluita i de combat troba un enemic en què~~ Si més no, l'odi atemperat que era capaç de sentir aqueix home ho que sols desitjava estimar ho pot en aquesta vida. Però, potser per primera vegada el seu afany de lluita i de combat troba una meta on arribar-se. I sobretot, ~~fori d'instar i convidar que precisament allò que manca~~ S-P va trobar una bandera per la qual lluitar. Ell havia rebutjat les banderes de partit, però ^{si} cal lluitar per alguna, aleshores, millor que ~~fori~~ la de la nova terra.

El nacionalisme de Salvat fou sincerament sentit i no s'accontentà amb fer-ne una simple afirmació ~~sinó que~~ d'existència, sinó que va predicar-lo amb ressors imperialistes. Per a ell, Castella ja ha deixat de dominar:

Castella, el Guadarrama:
porta d'or
però porta segura
d'un vent que havem regut

i ara ha arribat l'hora de Catalunya:

Catalans! Tots en pen!
L'Enric el deixem los
per trofen!
que ara serem nosaltres
qui plantarà les bandes.

Novament Catalunya ha d'ocupar un lloc a la Història, i per tal que així sigui, cal que tot Catalunya es posi en pen. Per això insta els pagesos a guardar la terra i a amar "amb noselles, marins i gojots"; els forts atletes que deixin l'Estadi "pels fedims que es fan" i prenguin els estris de viure en combat; les dones que siguin valentes i ensenyin les filles l'afany per l'empresa, que es gran, i tots:

Fendim les ones, tal guerreros d'abans!
De nou la història que es veigi avançant
Valguem ésser-hi entre els pobles més grans
Per Catalunya, els forts ben endalt;
fendim les ones, tal guerreros d'abans!

~~Es possible~~ Es possible que quan contempla Castella en detall, particularment, més que odi, senti ~~hostilitat~~. Així en "La Cortesia", quan parla de la dona castellana pretet

dir:

Tampoc cap mar la gronxa, però el cel hi és tan blau
que dirien que el porta quan els ulls s'hi emmiralla
Tinguis una pomera i un cirerer al costat
ja ni ens fóra estrangera la bruma Maria Ana.

Es diria que voldria donar-li un tros de mar, una pomera i un cirerer, per
què li dol que la bruma Maria Ana ~~ens~~ sigui estrangera.

Però quan s'oblida de la bruma Ana, Castella la Nova i Castella la Vella només
són "jou i malherbat" i alhora cal que els pobles de la Ibèria i galles i èuscars
ens donem les mans, perquè:

"Si ara ens donengava
ja no hi tornaria"

Aquest sentiment s'afirma a la Tornada. Un cop a vist de nou el cel i el
mar, el camp i la muntanya de Catalunya dir:

"qui deixava Castella no hi voldria tornar"
i un cop a Barcelona, retroba al Monjoic i el "Port gonflat de pat", la Barcelona
que té una Rambla amb aïr, amb flam i amb sang i:
un Estadi batent per Camp de mars
amb llançadors del disc
mil regets al vent que clamen llibertat

Però adé s'estroncaria la ruta nacionalista, segurament desil·lusionat pel tom-
bant que prengueren als fets, doncs en el següent llibre "La gesta dels estels" (1982)
trobem un poeta romaniador, enyoradís, l'ànima del qual es perd en aventures
per espais llunyans i en reiteracions sobre la conveniència de seguir el com-
bat, com si talment hagués arribat a dubtar de l'autenticitat de la lluita per
la seva Pàtria, entesa en "les conspiracions"

Alguns dels poemes d'aquest llibre il·lustren l'intent concret efectuat pel
poeta per tal d'integrar-se a formes purament burgeses: la cançó i la fugida
cap al somni. Mes, com hem assenyalat Castellet i Molas "jou, de fet, un in-
tent estrictament personal de completar les pròpies deficiències, d'orfe prematur,
de pobre i de malalt" No hi ha dubte, però, que ~~aquesta intent el va preparar~~
~~per a la precació~~ com dir Foster, de "l'experiència de les cançons, com de l'an-
terior feta sobre d'altres esquemes mètrics, hagué de beneficiar-se sota la seva
restant producció"

El proper recull "El poema de la rosa als llavis" (1923) és considerat el millor llibre de Salvat i la crítica ha estat d'acord en posar de relleu el realisme eròtic i innocent que amara aquest autèntic cant a l'amor. Joan Teixedor⁽¹³⁾ diu: "No compta la poesia catalana moderna amb cap poema d'a-
 puor que deixi tan al descobert intimitats eròtiques i doni al mateix temps una impressió tan extraordinària de retedat" Josep Janés i Oliver⁽¹⁴⁾ diu: "Caldria acudir al 'límit dels límits', que és el punt de relació més immediata de la poesia de S.P. que hem sabut veure, per trobar un sentit i quelcom blanc i pur de la possessió amorosa" Joan Triadú⁽¹⁵⁾ considera que "la rosa als llavis" "és un dels poemes eròtics més recitats de la lírica universal"

De totes maneres, com hem vist Castellet i Moles, no cal oblidar que malgrat el lirisme amb què està contada aquesta història d'amor "és essencialment realista". "El poeta - ens diuen aquests incisions valtes - no s'hi llança a es-
 pectacions intel·lectuals - records, evocacions, ambicions, remordiments o divindes, monyspens o reparacions - sinó que es limita a contar-nos en present l'acte mateix de la possessió"

Novament, doncs, hem de veure ací una nova ruptura amb la poesia im-
 mediata anterior. Com ha dit Joan Traster: "no hi estava gens acostumada, la literatura catalana. L'amor, sobretot en la nostra poesia, havia estat només floreta interior, fets de casa bona, fidelitat matrimonial o exquisidesa psi-
 cològica. O bé, d'altre costat, era esplai brut, gras, subaristofanes. La poesia amorosa de SP venia a introduir-hi l'eroticisme en la millor accepció de la paraula"

El darrer llibre, "Ora menor" (1925), fou publicat, com hem vist, després de la seva mort i els poemes que aplega, en certa manera, corresponen a les diferents èpoques dels altres llibres, don per la fema com per la temàtica. Ací trobarem "Nostrom per a perdició", netament autobiogràfic i "L'ofici que més m'agrada" en el qual hi ha aquell gust per la fema masculina, tan característic del nostre poble i que ens ha fet aparèixer als ulls del món com a poble artístic de primera magnitud

(4) Al costat d'aquestes opinions, no vens acut afegir-hi res més.

Arb 1033 (19) de

① Evidentment, cal assegurar que aquesta ~~obra~~ manca de crítiques i assaigs ^{Resposta} a la crisi general ~~per la qual~~ que afecta a la literatura catalana, degut a la conjuntura adversa produïda per la Guerra Civil i la posterior Dictadura franquista ^(mal anomenada)

② Aquest poema, però, ens mena a unes altres reflexions. Hi trobem a faltar la denúncia del problema social que afectava els homes que practicaven ~~aquests~~ els oficis que ell detalla. Problemes vitals, ~~no~~ ^{ho} hem vist, en aquella època, i la indignació, que els mateixos produïen en la classe obrera, els paletes, els fusters, els ^{mangans} etc la devia portar a flor de pell. De fet, la denúncia oberta n'és absent de la poesia de S.P. ~~la~~ ^{sentència} Sols l'entendim en el substratam d'aquells poemes que descriuen el medi on viu l'obrer. En canvi, el crit de la rebel·lió l'hauríem de cercar, segurament, en els escrits en prosa (si jutgem ^{pel} ~~les~~ ^{motus}, que hem pogut conèixer) Hi vull veure una intenció conscient en aqueixa dicotomia. No rec ^o (com ho fa J.F.) que Sabat ~~sigui~~ ^{fos} incapaç de sentir ira. El que passa és que Sabat no la volia manifestar en la seva poesia. La poesia ha de servir per a dir "el bo que és tot". Per a la denúncia irada, per a l'atac desobert a aquells "que exigeixen la vida", tenia el manifest, l'article al diari. Ja hem observat com quan parla de la lluita i del combat mai no ~~se~~ ^{nomina} l'enemic (feta l'excepció a "Les Conspiracions") No obstant, en l'autor semblança que hem citat abans, apegada al r. 7 d'"Un enemic del poble", quan diu: "he estat condemnat per un jurat d'indòctes i un Tribunal de vells", manifesta obertament: "Jo ara vaig contra aquests i la dita Justícia". Malauradament, hauríem de deixar aquestes reflexions com a simples hipòtesis, ja que no tenim a l'abast ^{de} ~~la~~ ^{obra} en prosa.

És possible, també, que no estigués d'acord amb els mètodes que utilitzaven els obrers en les seves lluites i tot plegat li devia produir una mena de desorientament. D'això que no pugui al·listar-se sota cap bandera partidista i que no sapiga què es proposa. Alguna decepció li degueren provocar les lluites obreres, ja que digné: "A un sol preme esment de les coses eternes perdament de les lluites que són materials". I en aquell moment considerava que "tan sols hi ha una ambició que estigui plena de grandesa: la de voler anar a l'avantguarda sempre entre els intel·ligents i els bons. Jo sóc, doncs, posseït per aquesta ambició". Ell sabia, però, que sabia lluitar i ésser valent. Si les lluites materials no han de satisfer els seus anhels, aleshores cal superar-se concenent l'intel·lecte, al ~~una~~ apuntar vers l'infinit. Sabia, també, que ~~joig~~ ~~era~~ ~~el~~ ~~glò~~ ~~sador~~ de "la desàcia impossible en la vida dels homes, que no senten desig d'una vida millor", no obstant, ell es prenia com a model, començant que, amb una

munició de joves com ell, el món caminaria més depressa. Sí, però, capon?
Hem de suposar que cap a una vida millor: "Sempre amunt" Ara, ell no és un pro-
grama ni camina per ningú, vol dir, doncs, que cadascú hauria d'emprendre l'avem-
pura de la superació tot sol, com ell. Solidari, però solitari. ~~De nou~~ Novament,
forno a pensar en Camús

~~Una cosa és certa, però: malgrat les decepcions, les injustícies, soviet, la malaltia~~
Una cosa és certa, però: ~~malgrat~~ malgrat les decepcions, els dubtes, "deixet Déu de
banda - com diu J. Ferrer - condemnat irònicament d'absurd, reduïda en l'ama i en
els costums a una naturalitat elemental, la vida té (per a Sibat) l'únic sen-
sit d'ésser viscuda"

Aquesta és la lligó que ens ha llegat Sibat-Papa ~~en~~ en la seva poesia, la qual
pot substituir amb tots els avantatges qualsevol programa. Una poesia, la seva,
escrita amb sang, "mullant la ploma al cor, esbatanant" d'una sinceritat
estonadora. Una poesia que es projecta cap els cims, "com un ocell", i
que pot ésser sentida, compresa i experimentada ab tots la seva
grandesa, si hom s'eleva, també, cap al cim, un, amb el pit descobert
per a que hi, davi, se sagetz de foc del seu vers.

③. És important ~~passar~~ subratllar com és sàmbora l'actitud de Salvat i ~~amb~~
quina ~~freqüència~~ ~~d'èsser~~ ~~señalada~~ per la generació ~~actual~~ atenció hauria de me-
reixer de part de les ^{seves} promocions ~~de catalans de postguerra~~. Tenint esment
del esquinçament que van comportar els embanderaments partidistes, abans i durant
la guerra civil, ~~hauríem~~ ~~principalment~~ sobretot degut al fet d'acomodar els
interessos del partit als interessos generals de Catalunya, hauríem de procurar
aprofitar l'experiència. ~~hauríem de fer-ne una~~ ^{hauríem de fer-ne una} divisa del vers de Salvat: "lluitaria
qui sep per quina ampla bandera / però millor que for le de la pauca terra."

- ① Joan Triadú, Antologia de la Poesia Catalana, (Editorial Selecta, 1957)⁽¹²⁾
- ② Joaquim Molas i Josep Mí-Castellet, Poesia Catalana del Segle XX, (Edicions 62, 1963)
- ③ Joan Sabat-Papasseit, Poesies, (Edicions Ariel, 1962)
- ④ Totes les ~~referències~~ ^{citacions} de T. Garcés ~~referència~~ ^{citacions} de diverses obres de T. Garcés, són tretes de l'Estudi biogràfic, aparegut al llibre "Poesies" de J.S.P.
- ⑤ ~~Les~~ ^{els} ~~textos~~ ^{textos} de Castellet i Molas ~~són~~ ^{són} tretes del llibre "Poesia Catalana del Segle XX"
- ⑥ E. Cardona, Un segle de vida catalana (1814-1930) (Editorial Aleixandre, 1961) pp. 1320-1332 (Aquesta obra consta de dos volums i fou preparada, sota la direcció de Ferran Soldevila, per un equip de 51 col·laboradors i un comitè de redacció compost per A. Mament, J. Molas, P. Puig Quintana i M. Rius.)
- ⑦ Citat per T. Garcés, ~~ibidem~~ ^{ibidem} p. 12
- ⑧ ~~dades~~ Dades facilitades personalment ^{i gentilmente} per Joan Merli
- ⑨ Josep Jané, Obra de Joan Sabat Papasseit, (Edi. Rosa dels Vents, 1938)
- ⑩ Citat per T. Garcés, ~~ibidem~~ ^{ibidem} p. 17
- ⑪ ~~els~~ ^{els} textos de Joan Tarter ~~són~~ ^{són} tretes de l'estudi aparegut al llibre "Poesies" de J.S.P.
- ⑫ ~~Op.cit.~~ ^{Op.cit.} ~~ibidem~~ ^{ibidem} p. 147
- ⑬ Citat per ~~José~~ ^{Castellet i Molas,} ~~Jané~~ ^{ibidem} p. 68
- ⑭ ~~Op.cit.~~ ^{Op.cit.} ~~ibidem~~ ^{ibidem} p. 15
- ⑮ ~~Op.cit.~~ ^{Op.cit.} ~~ibidem~~ ^{ibidem} p. 148

Obra poètica de Joan Salvat-Papasseit

Ab 1033
(23)

Poemes en mondes meretricies, (Edicions Mar Vella, 1919) ~~amb~~ amb aquesta edició portava imes dibuixos i la portada realitzats per Tones Garcia.

Li irradiador del port i les gavines, (Tallers Stens, A.G., 1921)

Les Conspiracions (Tallers gràfics Omega, 1922)

La gesta dels estels (mosta de poemes) (Joaquim Horta, 1922)

Poema de la rosa als clavins (Llibreria Nacional Catalana, 1923) frontispici i coberta realitzats a mà per Josep Olibols

Ossa menor (Fi dels poemes d'avantguarda) (Oladors Omega, 1925) obra pòstuma